

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΛΟΓΟΣ
Μονδύβη 1 • Μαρούσι • Τ.Κ. 15122
Τ: 210 8062033, 210 8062017
E: front.logos@gmail.com
www.front-logos.gr

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023

ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scribōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scribōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.

.....

Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiāle petit filiae sorōris, ipsa fēcit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.

.....

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων «Scribōniānus arma in Illyrico ... secūta est» και «Nam in sacello ... res ipsa confirmāvit».

Μονάδες 20

Απάντηση

Ο Σκριβωνιανός είχε στασιάσει στην Ιλλυρία ενάντια στον Κλαύδιο· ο Παίτος είχε πάει με το μέρος του και, μετά το φόνο του Σκριβωνιανού/ αφού σκοτώθηκε ο Σκριβωνιανός, τον οδηγούσαν σιδεροδέσμιο στη Ρώμη.

Επρόκειτο να ανέβει στο καράβι · η Αρρία παρακαλούσε τους στρατιώτες να επιβιβαστεί μαζί του. Δεν το κατόρθωσε: νοίκιασε ένα ψαροκάικο και ακολούθησε το πελώριο πλοίο.

Μια νύχτα δηλαδή καθόταν για πολλή ώρα με την κόρη της αδερφής της σε κάποιο μικρό ιερό και περίμενε μέχρι να ακουστεί κάποια φωνή που να ανταποκρινόταν στο σκοπό τους. Τελικά η κοπέλα, κουρασμένη από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία της να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση της. Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «εγώ ευχαρίστως σου παραχωρώ τη θέση μου». Αυτό το λόγο λίγο αργότερα η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε.

B1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με βάση το περιεχόμενό τους ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

1. Η λατινική γλώσσα έχει καταγωγή από την ινδοευρωπαϊκή ομάδα γλωσσών.
2. Ο Κικέρων διακρίνεται κυρίως για το ποιητικό του έργο.
3. Ο Ιούλιος Καίσαρ διέπρεψε στο είδος των απομνημονευμάτων με ιστορικό περιεχόμενο.
4. Ο Τίτος Λίβιος θεωρείται ο ευρετής του είδους της ποιητικής επιστολής.
5. Ο Βιτρούβιος είναι ο συγγραφέας του έργου «Για τη φύση των πραγμάτων» (*De rerum natura*).

Μονάδες 10

Απάντηση

- B1.** 1-Σ
2-Λ
3-Σ
4-Λ
5-Λ

B2. Να εντοπίσετε στα παραπάνω κείμενα από μία ετυμολογικά συγγενή

λέξη της λατινικής για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νεοελληνικής γλώσσας:

μετάδοση, ναυάγιο, νυχτερινός, απόσταση, μητρότητα

Μονάδες 10

Απάντηση

- B2.** μετάδοση-**dabat**
ναυάγιο-**navem, naviculam**
νυχτερινός-**nocte**
απόσταση-**standi**
μητρότητα-**materteram**

- Γ1α.** «**Nam in sacello ... meā sede cedo**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τέσσερα (4) ουσιαστικά της γ' κλίσης (μονάδες 2) και να τα μεταφέρετε στη γενική του πληθυντικού αριθμού (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Απάντηση

- Γ1α.** **nocte - noctium**
sororis - sororum
vox - vocum
sede - sedum

- Γ1β.** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις / συνεκφορές:

lacrimae	: την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό
diu	: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος
siccis	: την ίδια πτώση τοθελυκού γένους στον άλλο αριθμό
eius	: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

ngentem(que) : τους άλλους **δύο** βαθμούς του επιθέτου (στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση)

Hoc dictum : την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

res ipsa : τη γενική πτώση στον ίδιο αριθμό

Μονάδες 11

Μονάδες 15

Απάντηση

Γ1β. lacrimae: **lacrima**
diu: **diutius-diutissime**
siccis: **sicca**
eius: **ea**
ingentem(que): **ingentio(rem)-ingentissimam(que)**
Hoc dictum: **haec dicta**
res ipsa: **rei ipsius**

Γ2α. «**Arria ... secūta est**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τέσσερα (4) ρήματα που βρίσκονται σε οριστική έγκλιση (μονάδες 2) και να τα μεταφέρετε στο γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή (μονάδες 2).

Μονάδες 4

Απάντηση

Γ2α. **orabat-orabunt**
impetravit-impetrabunt
conduxit-conducent
secuta est-sequentur

Γ2β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα (για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

vincerent	: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
egrediebatur	: το απαρέμφατο του ενεστώτα
redibat	: τη μετοχή του ενεστώτα στη γενική ενικού στο ίδιο γένος
moverat	: την αφαιρετική στο σουπίνο
fuerat	: τον ίδιο τύπο στην υποτακτική
Erat ascensurus	: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρακειμένου
petit	: τη γενική και την αφαιρετική του γερουνδίου
fēcit	: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα και του μέλλοντα στην ίδια φωνή
dixit	: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην άλλη φωνή

Μονάδες 11

Μονάδες 15

Απάντηση

- Γ2β.** **vincerent: vicisti**
egrediebatur: egredi
redibat: redeuntis
moverat: motu
fuerat: fuisset
Erat ascensurus: fuerint ascensuri
petit: petendi-petendo
fecit: fac-facito
dixit: dicimini

Δ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

se: είναι ..... ΣΤΟ .....

contra Claudium: είναι ..... ΣΤΟ .....

piscatoriam: είναι ..... ΣΤΟ .....

standi: είναι ..... στο .....

paulo (στο 2^ο απόσπασμα): είναι ..... στο .....

Μονάδες 10

Απάντηση

Δ1α. se: είναι άμεσο αντικείμενο στο ρήμα *dabat*, δηλώνει ευθεία αυτοπάθεια

contra Claudium: είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της εναντίωσης/εχθρικής κατεύθυνσης στο ρήμα *moverat*.

piscatoriam: είναι επιθετικός προσδιορισμός στο *naviculam*.

standi: είναι γενική γερουνδίου ως συμπλήρωμα /γενική αντικειμενική στο *mora*.

paulo: είναι αφαιρετική οργανική του μέτρου ή της διαφοράς στο *post*.

Δ1β. «Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit»: Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 5

Μονάδες 15

Απάντηση

Δ1β. *Hoc dictum paulo post re ipsa confirmatum est.*

Δ2α. «Nam in sacello quodam ... loco cederet»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις δύο (2) δευτερεύουσες προτάσεις (μονάδες 2), να αναγνωρίσετε το είδος τους (μονάδες 2), να

δηλώσετε τη συντακτική τους λειτουργία (μονάδες 2) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς τους (μονάδες 4).

Μονάδες 10

Απάντηση

Δ2α. *dum aliqua vox congruens proposito audiretur:*

Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση.

Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στα ρήματα *persedebat-expectabat*.

Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η πράξη περιγράφεται ως προσδοκία ή επιδίωξη (δηλώνει το υστερόχρονο).

ut sibi paulisper loco cederet:

Δευτερεύουσα ονοματική βουλητική πρόταση.

Λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *rogavit*.

Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλά επιθυμητό. Συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου. Ισχύουν οι κανόνες ιδιόμορφης ακολουθίας χρόνων. Η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός κύριας με δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

Δ2β. «*ego libenter tibi meā sede cedo*»: Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από το «***Caecilia dixit***».

Μονάδες 5

Μονάδες 15

Απάντηση

Δ2β. *Caecilia dixit se libenter illi sua sede cedere.*

Επιμέλεια απαντήσεων:

Διονυσία Καρβελά